

Dajana Maras

AKTIVIRAJ SE

Prilike za volontiranje u organizacijama civilnog sektora
Edukativni modul za predavanja u srednjim školama

AKTIVIRAJ SE!

Prilike za volontiranje u organizacijama civilnog sektora

Edukativni modul za predavanja u srednjim školama

O MODULU

Organizacije: NVO Socijalni Centar i NVO LGBT Forum Progres

Ciljna grupa: Učenici/e srednjih škola (15-19 godina)

Trajanje predavanja: 45 minuta

Regioni: Sjeverni (Berane), Centralni (Podgorica), Južni (Bar)

Predavači/ice (primjer realizacije): Bojana Jokić, Rebeka Čilović, Milan Sekulović

Dajana Maraš

Dokument predstavlja edukativni modul „Aktiviraj se!“ - strukturisani priručnik za realizaciju predavanja u srednjim školama o prilikama za volontiranje u organizacijama civilnog sektora. Modul je organizovan u dva dijela koja zajedno čine cjelinu, ali imaju različite namjene i ciljne grupe čitalaca/teljki.

Dio I - Metodološki priručnik namijenjen je svim organizacijama, edukatorima/kama i aktivistima/kinjama koji žele da realizuju isti ili sličan modul u svojoj zajednici. Sadrži detaljne smjernice za planiranje aktivnosti: kriterijume za odabir predavača/ica, tematski okvir, modele rasporeda vremena, prilagođavanja različitim kontekstima, kao i metodologiju prikupljanja FAQ pitanja od mladih kao osnovu za posebnu publikaciju.

Dio II - Plan realizacije predavanja predstavlja konkretan plan sprovođenja predavanja u okviru ovog projekta: sadržaj koji će biti predstavljen učenicima/cama, profile predavača/ica i organizacije koje zastupaju, vremenski plan i detaljan opis svakog segmenta predavanja. Predviđeno je održavanje tri predavanja - u centralnoj, sjevernoj i južnoj regiji Crne Gore. Ovaj dio dokumenta služi kao referentna tačka i inspiracija za druge, ali je primarno projektni plan koji prate realizatori ove konkretne aktivnosti.

Modul je razvijen kroz participativni proces konsultacija sa predavačima/icama i stručnjacima/kinjama iz oblasti obrazovanja i ljudskih prava, kako bi se osigurala relevantnost sadržaja za mlade. Dostupan je u elektronskoj formi i namijenjen je za slobodnu upotrebu i adaptaciju prema specifičnim potrebama različitih grupa mladih i organizacija.

Edukativni modul kreiran je u sklopu projekta „Aktiviraj se! - Škola volonterizma i ljudskih prava za mlade Crne Gore“ koji sprovodi NVO Socijalni centar u partnerstvu sa LGBT Forumom Progres. Projekat je finansijski podržan od strane Ministarstva rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga.

Cilj projekta je podizanje nivoa informisanosti i svijesti mladih iz svih crnogorskih regiona o značaju volonterizma u oblasti aktivizma i ljudskih prava, sa ciljem povećanja njihovog društvenog angađmana i zapošljivosti. **Kreirani materijal ne odražava stavove i mišljenja Ministarstva kao donatora.**

DIO I

METODOLOŠKI PRIRUČNIK ZA REALIZATORE

Ovaj dio dokumenta namijenjen je svim organizacijama, aktivistima/kinjama i edukatorima/kama koji žele da realizuju isti ili sličan edukativni modul u svojoj zajednici. Sadrži detaljne smjernice za planiranje, odabir predavača/ica, raspoređivanje tema i vremena, kao i upozorenja na najčešće greške u realizaciji.

M1. SVRHA I TEMELJNI PRINCIPI MODULA

Edukativni modul 'Aktiviraj se!' nije klasično predavanje o volonterizmu u teorijskom smislu. Njegova temeljna svrha je trostruka: da učenicima/ama srednjih škola pokaže KONKRETNE, DOSTUPNE prilike za volontiranje kroz lična svjedočanstva aktivista/kinja; da ih motiviše na angažman u organizacijama civilnog sektora; i da prikupi autentična pitanja mladih o volonterizmu i aktivizmu, koja će biti osnova za posebnu publikaciju. Modul je dakle dvosmjernan - organizacija prenosi znanje mladima, ali i uči od njih: šta ih interesuje, šta ih brine i šta im nedostaje da bi se angažovali.

Tri ključna principa koja moraju biti ispunjena u svakoj realizaciji:

✓ Autentičnost

Svaki/a predavač/ica mora govoriti iz ličnog iskustva - ne čitati sa papira i ne prezentovati generalnu teoriju. Učenici/ce prepoznaju razliku između nekoga ko je zaista živio temu i nekoga ko je pročitao o njoj.

✓ Konkretnost

Svaki segment mora sadržati bar jednu konkretnu, dostupnu priliku za volontiranje - sa kontaktom, načinom prijave ili opisom aktivnosti. Učenik/ca treba da izađe iz učionice sa jasnom idejom šta može sutra da uradi.

✓ Interaktivnost

Modul mora sadržati bar jednu aktivnost u kojoj učenici/ce aktivno učestvuju - nisu samo pasivni/e slušaoci/teljke. Diskusija, radionica, anonimna anketa ili glasanje sve su prihvatljivi formati. Bez interakcije, poruka ne ostaje.

M2. KRITERIJUMI ZA ODABIR PREDAVAČA/ICA

Predavači/ice su najvažniji element modula. Kvalitet realizacije direktno zavisi od toga ko stoji pred učenicima/cama. Sljedeći kriterijumi treba da budu ispunjeni pri odabiru.

2.1 Obavezni kriterijumi

- ✓ **Aktivna organizacija:** Predavač/ica mora dolaziti iz NVO ili inicijative koja je trenutno aktivna i koja ima stvarne otvorene prilike za volontiranje. Organizacije koje su neaktivne ili koje nemaju kapaciteta da prime volontere/ke ne bi trebalo da budu zastupljene.
- ✓ **Lično iskustvo:** Predavač/ica mora imati barem 6 mjeseci iskustva u toj organizaciji. Nije dovoljna teorijska edukacija - mora postojati konkretna priča iz prakse.
- ✓ **Komunikativnost:** Sposobnost da se govori pred grupom tinejdžera na njima razumljivom jeziku. Akademski ili formalni govor ne funkcioniše u ovom formatu.

Dostupnost za kontakt: Predavač/ica mora biti spreman/na da ostavi kontakt (mail, Instagram ili WhatsApp) učenicima/cama koji/e žele da se prijave za volontiranje. Bez ovoga, poruka je beskorisna.

2.2 Preporučena raznolikost tima predavača/ica

Ako realizujete modul sa više predavača/ica (preporučeno 2-4 osobe), tim treba da ispuni sljedeće kriterijume raznolikosti:

- Tematska raznolikost - predavači/ice trebaju dolaziti iz različitih tematskih oblasti (npr. ekologija, ženska prava, LGBTIQ+ prava, mediji, socijalna inkluzija, omladinski aktivizam). Isti tip organizacije ne daje učenicima/cama širinu uvida u to koliko je civilni sektor raznolik.
- Geografska relevantnost - bar jedan/jedna predavač/ica treba dolaziti iz regiona u kojem se predavanja drže. (npr. učenici/ce iz Berana trebaju znati šta mogu da rade u Beranama, a ne samo u Podgorici.)
- Rodni balans - preporučuje se da tim predavača/ica ne bude jednorodno sastavljen. Mješoviti tim šalje snažniju poruku o inkluzivnosti.

2.3 Kako pronaći predavače/ice

Ako organizujete modul u novom kontekstu i nemate unaprijed određene predavače/ice, sljedeći koraci mogu pomoći:

1. Obratiti se mrežama organizacija civilnog sektora u vašoj regiji - npr. Mreža za omladinski aktivizam CG (MOACG) ili lokalne omladinske kancelarije.
2. Pretražiti bazu organizacija na platformama kao što su VolontirajCG ili slične platforme za volontere.
3. Kontaktirati srednje škole i pitati koji/e aktivisti/kinje su ranije dolazili/e na predavanja - škole često imaju kontakte.
4. Koristiti lokalne medije i društvene mreže da pozovete organizacije da se prijave za učešće.
5. Razgovarati sa potencijalnim predavačima/icama o njihovim kapacitetima PRIJE nego ih uključite - ne želi ili može svaka aktivna osoba da drži predavanje tinejdžerima.

⚠ Najčešće greške pri odabiru predavača/ica

Pozivanje osoba koje imaju teorijsko znanje, ali ne i praktično iskustvo u NVO sektoru (npr. profesori/ce ili službenici/ce umjesto aktivista/kinja).

Odabir predavača/ica koji/e ne mogu ili ne žele da ostave kontakt za volontere/ke - to direktno narušava svrhu modula.

Previše predavača/ica (5+) u 45-minutnom predavanju - nema dovoljno vremena za svaku osobu da ostavi utisak i prenese konkretnu poruku.

Predavači/ice iz iste tematske oblasti - umjesto da pokažu raznolikost NVO sektora, šalju poruku da je aktivizam 'samo za jednu grupu'.

M3. TEMATSKI OKVIR - KOJE TEME TREBA OBRADITI

Modul mora pokriti barem tri od sledećih pet ključnih tematskih oblasti. Preporučuje se da svaka realizacija pokrije oblasti koje su najrelevantnije za kontekst škole i regiona.

#	Oblast	Šta ova oblast treba da pokrije u modulu
1	Ekološki aktivizam i zaštita prirode	Konkretno inicijative za zaštitu lokalnog okruženja; primjeri peticija, protestnih akcija, edukativnih kampanja. Fokus na prilikama koje su dostupne mladima bez prethodnog iskustva.
2	Ženska prava i ravnopravnost	Šta rade ženske NVO u Crnoj Gori; primjeri kampanja; prilike za volontiranje u programima podrške ženama i djevojkama; zašto je i muška podrška ovim inicijativama važna.
3	LGBTIQ+ prava i inkluzivnost	Šta znači volontirati za inkluzivnu zajednicu; konkretne aktivnosti (kampanje, edukacije, podrška); empatija kao aktivistički alat; poziv svima - bez obzira na identitet.
4	Slobodni mediji i novinarstvo	Uloga civilnog medijskog aktivizma; prilike za mlade novinare/ke i autore/ke; kako mediji podržavaju ostale NVO teme; digitalna pismenost kao forma aktivizma.
5	Socijalna inkluzija i manjinska prava	Volontiranje u organizacijama koje rade sa marginalizovanim grupama; šta je socijalna isključenost; primjeri zagovaračkih kampanja i direktne podrške.

3.1 Teme koje treba izbjegavati ili pažljivo dozirati

Određene teme mogu biti vrijedne, ali su neproduktivne ako se njima pristupi na pogrešan način u kontekstu 45-minutnog predavanja u srednjoj školi:

- Isključivo teorijska ili akademska predavanja o ljudskim pravima bez veze sa konkretnim prilikama za angažman - učenici/ce gube pažnju i ne dobijaju primjenjivu informaciju.
- Politički kontroverzne teme u kojima se predavač/ica pozicionira kao predstavnik/ca jedne stranke ili opcije - škola mora ostati neutralan prostor.
- Senzacionalizam i statistike o problemima bez ponude rješenja - modul mora biti motivišući.
- Prezasićenost informacijama - više od 4 različite teme u jednom predavanju od 45 minuta obično rezultira time da učenici/ce ne pamte ništa konkretno.

M4. RASPOREĐIVANJE VREMENA - PRINCIPI I MODELI

Predavanja u školama su vremenski strogo ograničena. Iskustvo pokazuje da 45 minuta prolazi brže nego što predavači/ice očekuju, naročito kada postoji interakcija sa grupom. Sljedeće smjernice pomažu u efikasnom planiranju.

4.1 Zlatna pravila rasporeda

- Uvod ne smije biti duži od 5-7 minuta. Učenici/ce već od prvog minuta procjenjuju da li im je predavanje zanimljivo.
- Svaki predavač/ica treba imati minimum 8 i maksimum 12 minuta. Manje od 8 minuta nije dovoljno za autentičnu priču + konkretnu ponudu; više od 12 minuta gubi pažnju grupe.
- Bar 10% ukupnog vremena (≈ 5 minuta) mora biti rezervisano za interaktivni element sa učenicima/cama.
- Zaključak i prikupljanje pitanja trebaju biti kratki (5 minuta) ali obavezni - segment prikupljanja FAQ pitanja nije formalnost, već jedan od ključnih ishoda modula. Ako se preskoči, organizacija ostaje bez podataka o tome šta mlade zaista zanima, a publikacija gubi autentičan materijal.

- Predavači/ice trebaju biti upoznati/e sa rasporedom PRIJE ulaska u učionicu i treba da poštuju tajming - preporučuje se određivanje jedne osobe kao moderatora/ke koji/a daje signal za prelaz na sljedeći segment.

4.2 Tri modela rasporeda prema broju predavača/ica

Model A - Tri predavača/ice (preporučeni format)

Segment	Trajanje	Ko vodi
Uvod i upoznavanje	5 min	Svi/e predavači/ice zajedno
Predavač/ica 1 - Tema + prilike	10 min	Predavač/ica 1
Predavač/ica 2 - Tema + prilike	10 min	Predavač/ica 2
Predavač/ica 3 - Tema + prilike	10 min	Predavač/ica 3
Interaktivna aktivnost	5 min	Svi/e zajedno
Zaključak i prikupljanje pitanja (FAQ)	5 min	Svi/e predavači/ice

Model B - Dva predavača/ice

Segment	Trajanje	Ko vodi
Uvod i upoznavanje	5 min	Oba/Obije predavača/ice
Predavač/ica 1 - Tema + prilike	12 min	Predavač/ica 1
Predavač/ica 2 - Tema + prilike	12 min	Predavač/ica 2
Interaktivna aktivnost	10 min	Svi/e zajedno
Zaključak i prikupljanje pitanja (FAQ)	6 min	Oba/Obije predavača/ice

Model C - Jedan/na predavač/ica (minimalna verzija)

Segment	Trajanje	Ko vodi
Uvod: kontekst i organizacija	7 min	Predavač/ica
Lično iskustvo i priče iz prakse	12 min	Predavač/ica
Prilike za volontiranje - konkretno	10 min	Predavač/ica
Interaktivna aktivnost / diskusija	10 min	Svi/e zajedno
Zaključak i prikupljanje pitanja (FAQ)	6 min	Predavač/ica

Napomena o Modelu C

Realizacija sa jednim/nom predavačem/icom je moguća, ali se ne preporučuje kao standardni format. U tom slučaju, predavač/ica mora pokriti širi spektar tema ili se fokusirati dublje na jednu oblast. Veća je i odgovornost da interaktivni dio bude kvalitetan, kako se predavanje ne bi svelo na monolog.

4.3 Česte greške u upravljanju vremenom

⚠ Greške u upravljanju vremenom

Predavač/ica govori predugo o ličnoj priči i ne ostavlja dovoljno vremena za konkretne prilike - učenici/ce dobijaju inspiraciju, ali ne i primjenjivu informaciju.

Interaktivni dio se preskače ili skraćuje jer je prethodni segment trajao duže - ovo je najčešća greška. Interakcija nije 'bonus', ona je ključni dio modula.

Prikupljanje pitanja se preskače ili svodi na „ko ima pitanje?“ usmeno - bez zabilježenih odgovora nema materijala za publikaciju.

Uvod traje previše - predavači/ice se međusobno predstavljaju i komentarišu jedni/e druge, i do trenutka kada počne sadržaj, prošlo je 10 od 45 minuta.

M5. PRILAGOĐAVANJE MODULA KONTEKSTU ŠKOLE I REGIONA

Isti modul ne funkcioniše jednako u svakoj školi i svakom regionu. Organizatori/ke trebaju uzeti u obzir sljedeće faktore pri planiranju realizacije.

5.1 Razlike između regiona

Region	Specifičnosti	Preporuke za realizaciju
Sjeverni (Berane, Bijelo Polje, Rožaje)	Manji broj aktivnih NVO; teme ženske ravnopravnosti i ekologije posebno relevantne; konzervativniji socijalni kontekst za neke teme.	Prioritizovati lokalne predavače/ice; LGBTIQ+ teme tretirati sa posebnim oprezom i fokusom na empatiju; naglasiti prilike koje ne zahtijevaju putovanje.
Centralni (Podgorica)	Najveća koncentracija NVO; učenici/ce su vjerovatno ranije bili/e izloženi/e sličnim sadržajima; veći izbor predavača/ica.	Fokus na raznolikosti ponude i konkretnosti - učenici/ce u Podgorici imaju više opcija i trebaju jasniji poziv na akciju. Koristiti podatke o lokalnim organizacijama.
Južni (Bar, Ulcinj, Herceg Novi)	Multietnički kontekst; ekološki aktivizam posebno relevantan (Jadransko more, turizam); specifične manjinske zajednice u nekim opštinama.	Uključiti ekološke i multikulturalne teme; ako je moguće, predavač/ica treba govoriti na jeziku koji razumije cijela grupa.

5.2 Prilagođavanje osjetljivim temama

Neke teme u modulu - posebno LGBTIQ+ prava i ženski aktivizam - mogu biti osjetljive u određenim školskim okruženjima. Sljedeće smjernice pomažu u navigaciji:

- Uvijek početi od ZAJEDNIČKE vrijednosti (empatija, solidarnost, jednakost) prije prelaska na specifičan identitet ili grupu. Učenici/ce koji/e se ne identifikuju sa temom lakše ostaju angažovani/e ako vide šire vrijednosne implikacije.
- Nikada ne forsirati diskusiju ako se osjeti otpor grupe - bolje je nastaviti sa predavanjem i ostaviti prostor za anonimna pitanja ili kontakt poslije predavanja.
- Informisati nastavnika/cu koji/a je prisutan/na o sadržaju UNAPRIJED, da bi mogli/e pružiti podršku ako je potrebno.
- Predavači/ice ne bi trebali/e ulaziti u debate sa učenicima/cama koji/e iznesu provokativne stavove - kratko, mirno odgovoriti i nastaviti dalje.

M6. EVALUACIJA - PRIKUPLJANJE FAQ PITANJA

Evaluacija ovog modula ne zasniva se na standardnom upitniku sa skalama ocjenjivanja, već na prikupljanju autentičnih pitanja koja mladi postavljaju o volonterizmu, aktivizmu i civilnom sektoru. Ova pitanja su dvostruko vrijedna: organizaciji govore šta mlade zaista zanima i gdje postoje praznine u znanju, a istovremeno predstavljaju materijal za posebnu FAQ publikaciju koja će biti dostupna svim zainteresovanima. Svako predavanje je dakle i istraživanje.

6.1 Kako prikupiti pitanja

Prikupljanje pitanja obavlja se na kraju predavanja, u okviru segmenta „Zaključak i prikupljanje pitanja (FAQ)“. Svaki/a učenik/ca dobija priliku da postavi jedno ili više pitanja koja su mu/joj ostala tokom predavanja - o volonterizmu, o konkretnim organizacijama, o tome kako se prijaviti, ili o bilo čemu što ih zanima. Važno je da ohrabriti i motivisati sve pristupne da učestvuju. Dodatno, treba pružiti priliku pojedincima da pošalju svoja pitanja i nakon predavanja, putem kontakata koji su podijeljeni sa njima.

- *Naglasiti da ne postoje pogrešna pitanja - svako pitanje je vrijedno.*
- *Osoba zadužena za dokumentovanje, bilježi odgovore dok predavači/ce odgovaraju.*

6.2 Obrada i kategorizacija prikupljenih pitanja

Nakon svakog predavanja, tim organizacije pregleda dokumentovana pitanja i razvrstava pitanja u tematske kategorije. Preporučene kategorije za početak su sljedeće, mada se mogu prilagoditi prema onome što se pojavi u praksi:

Kategorija	Primjeri pitanja koja spadaju u ovu kategoriju
Kako se prijaviti za volontiranje	„Gdje mogu da se prijavim?“, „Da li treba da imam iskustvo?“, „Koliko vremena se traži?“
Šta volonteri dobijaju	„Da li se volontiranje plaća?“, „Može li mi to pomoći pri zapošljavanju?“, „Šta konkretno radim?“
Organizacije i teme	„Postoji li organizacija koja radi na temi X u mom gradu?“, „Kako NVO dobijaju novac?“
Aktivizam i društvene promjene	„Da li jedna osoba može da promijeni nešto?“, „Zašto mladi ne učestvuju više u aktivizmu?“
Osjetljive teme i lična iskustva	Pitanja o LGBTIQ+ temama, o nasilju, o ličnim iskustvima diskriminacije - ova kategorija zahtijeva posebnu pažnju pri obradi.

6.3 Korišćenje pitanja za publikaciju

Prikupljena pitanja sa svih predavanja - iz različitih škola i regiona - zbirno se obrađuju i postaju osnova za FAQ publikaciju. Cilj publikacije je da ponudi jasne, relevantne odgovore upravo na ona pitanja koja mladi zaista postavljaju, a ne na ona koja organizacija pretpostavlja da ih zanimaju.

- Nakon svakog predavanja, sva pitanja se prepisuju u zajedničku bazu (tabela ili digitalni dokument) - sa naznakom škole, regiona i datuma.
- Slična ili ista pitanja se grupišu - ona koja se pojavljuju više puta dobijaju prioritet u publikaciji.
- Pitanja iz kategorije „osjetljive teme“ mogu biti uključena u publikaciju samo uz odgovarajuću obradu - bez ikakvih ličnih podataka i uz pažljivu formulaciju odgovora.
- Organizacija može da uključi predavače/ice u pisanje odgovora - time publikacija dobija na autentičnosti i stručnosti.
- Publikacija se objavljuje na sajtu organizacije i dijeli putem društvenih mreža - sama činjenica da su pitanja došla od mladih dobar je komunikacijski argument za promociju.

6.4 Indikatori uspješnosti predavanja

Budući da nema standardnog upitnika sa ocjenama, uspješnost realizacije mjeri se kvalitativno i količinski:

- Broj prikupljenih pitanja po predavanju - više pitanja znači veću zainteresovanost i angažovanost grupe.
- Raznovrsnost kategorija - ako pitanja pokrivaju više različitih tema, predavanje je uspjelo da proširi perspektivu.
- Broj učenika/ca koji/e kontaktiraju predavače/ice nakon predavanja radi volontiranja.
- Kvalitet pitanja - pitanja koja pokazuju dublje razmišljanje ili ličnu povezanost sa temom znak su da je predavanje ostvarilo svoju svrhu.

M7. MATERIJALI I PRIPREMA PROSTORA

7.1 Obavezni materijali

- Papirići za interaktivnu aktivnost (radionica 'Pronađi svoju organizaciju!')
- Kontakti predavača/ica
- Olovke - bar jedna na dva učenika/ce

7.2 Preporučena oprema

- Projektor ili TV ekran s HDMI kablom - za vizuelnu prezentaciju (nije obavezno, ali povećava angažman)
- Zvučnik - ako predavači/ice koriste video materijal

7.3 Logistika i koordinacija s školom

- Kontaktirati nastavnika/cu ili pedagoga/psihologa najmanje 7 dana unaprijed i dogovoriti termin, prostoriju i broj učenika/ca
- Potvrditi da li škola ima tehničku opremu ili je organizator/ica treba donijeti
- Informisati nastavnika/cu o temama koje će biti obrađene - posebno za potencijalno osjetljive sadržaje
- Dogovoriti prisutnost nastavnika/ce tokom predavanja (preporučeno, ali ne obavezno)
- Nakon predavanja: dostaviti školi kratak izvještaj i kontakte organizacija za eventualna buduća partnerstva

DIO II

PLAN REALIZACIJE PREDAVANJA

Sljedeći dio dokumenta predstavlja konkretan plan realizacije predavanja u okviru ovog projekta. Sadržaj, predavači/ice i raspored odgovaraju specifičnom kontekstu projektne aktivnosti - tri predavanja u centralnoj, sjevernoj i južnoj regiji Crne Gore. Ovaj plan služi i kao inspiracija i referentna tačka za druge organizacije, uz napomenu da svaka realizacija treba da bude prilagođena predavačima/icama i lokalnom kontekstu.

1. UVOD U MODUL

Ovaj edukativni modul osmišljen je kao interaktivno predavanje namijenjeno učenicima/cama srednjih škola u Crnoj Gori. Kroz lična svjedočanstva i bogato iskustvo tri aktivista/kinje iz različitih oblasti civilnog sektora, cilj je da mladi upoznaju konkretne prilike za volontiranje i angažman u organizacijama koje mijenjaju zajednicu - svaka na svoj način.

Fokus modula nije samo na teoriji volonterizma, već na STVARNIM PRILIKAMA: gdje se može volontirati, šta to zahtijeva, šta mlada osoba dobija iskustvom rada u NVO sektoru, i kako civilno društvo funkcioniše iznutra.

Ciljevi predavanja

- Upoznati učenike/ce sa konkretnim organizacijama civilnog sektora i njihovim prilikama za volontiranje
- Pokazati raznolikost tema u kojima civilni sektor djeluje: ekologija, ženska prava, LGBTIQ+ prava, mediji itd.
- Motivisati mlade da se angažuju kroz volonterski rad u organizacijama blizu njih
- Razviti razumijevanje šta je civilno društvo i zašto je važno za demokratiju
- Dati praktične informacije: kako se prijaviti, šta volonter/ka radi, koje vještine razvija

Ključna poruka predavanja

"Volontiranje nije žrtvovanje - to je investicija u sebe i svoju zajednicu."

Crna Gora ima bogat civilni sektor koji radi na temama koje se tiču svakog/e od nas. Mladi mogu postati dio te promjene - i to već danas.

2. PREDAVAČI/ICE I PRILIKE ZA VOLONTIRANJE

Svaki/a predavač/ica predstavlja svoju organizaciju i konkretne načine na koje mladi mogu da se uključe. Ovo nije samo priča o aktivizmu – to je poziv na akciju.

Bojana Jokić

NVO LGBT Forum Progres, Podgorica

Tema: Volontiranje za inkluzivniju zajednicu - prilike u LGBT Forum Progresu

Prilike za volontiranje koje predstavlja:

- Volonterski rad na kampanjama za zaštitu manjinskih prava i vidljivost
- Podrška programima psihosocijalne pomoći za marginalizovane osobe
- Učešće u obrazovnim programima i radionicama za mlade

- Zastupanje i politička participacija – rad na zakonodavnim inicijativama
- Organizacija manifestacija i javnih događaja
- Online komunikacija i upravljanje društvenim mrežama organizacije
- Kontakt: www.lgbtprogres.me

Rebeka Čilović

NVO Poligon za žensku izuzetnost – Sofija, Berane

Tema: Aktivizam za ženska prava na sjeveru - kako se uključiti

Prilike za volontiranje koje predstavlja:

- Volonterski rad na kampanjama protiv nasilja nad ženama (16 dana aktivizma)
- Podrška ženskom književnom festivalu 'I literatura ima žensko lice' u Beranama
- Volontiranje na programima za osnaživanje žena i mentorstvo djevojkama
- Kampanje za podizanje svijesti o ženskim pravima i zdravlju
- Posebno vrijedna prilika za mlade iz Berana, Andrijevice, Petnjice, Bijelog Polja i okoline

Milan Sekulović

GI Sačuvajmo Sinjajevinu / Građanski aktivista, Urednik RTV Podgorica

Tema: Ekološki aktivizam i slobodni mediji - prilike za mlade

Prilike za volontiranje koje predstavlja:

- Volonterski angažman u Građanskoj inicijativi Sačuvajmo Sinjajevinu
- Organizacija javnih akcija, peticija i protesta za zaštitu prirode
- Novinarstvo i medijska pismenost - rad za mlade medije
- Dokumentovanje i istraživačko novinarstvo o ekološkim temama
- Izgradnja koalicija sa međunarodnim organizacijama za zaštitu prirodnih resursa
- Prilike za mlade novinare/ke i aktiviste/kinje zainteresovane za ekologiju

3. VREMENSKI PLAN PREDAVANJA (45 MINUTA)

Segment	Trajanje	Ko vodi
Uvod i upoznavanje - šta je civilni sektor?	5 min	Sva tri predavača/ice
Volontiranje u ekologiji i medijima	10 min	Milan Sekulović
Volontiranje za ženska prava	10 min	Rebeka Čilović
Volontiranje za inkluzivnost	10 min	Bojana Jokić
Radionica: Pronađi svoju organizaciju!	5 min	Interaktivno
Zaključak, resursi i evaluacija	5 min	Svi predavači/ice

4. SADRŽAJ PREDAVANJA

Segment A: Uvod - Šta je civilni sektor? (5 min)

Sva tri predavača/ice se kratko predstavljaju, sa posebnim akcentom na organizaciju u kojoj djeluju i šta ta organizacija radi. Učenicima/cama se pokazuje koliko su raznolike teme kojima se bavi NVO sektor u Crnoj Gori.

Pitanje za otvaranje diskusije

"Da li ste čuli za neku NVO u vašem gradu ili regionu? Šta mislite da rade?"

Predavači/ice potom kratko opisuju šta NJIHOVA organizacija radi i zašto postoji - konkretno, ne apstraktno.

Segment B: Milan Sekulović - Ekologija i mediji (10 min)

Milan Sekulović govori iz ličnog iskustva - kao novinar i aktivista GI Sačuvajmo Sinjajevinu, jedne od najvažnijih ekoloških inicijativa u Crnoj Gori.

Ključne tačke:

- Zašto je pokrenuta inicijativa Sačuvajmo Sinjajevinu i šta su postigli
- Kako izgleda jedan dan volontera u ekološkoj inicijativi
- Uloga medija u civilnom aktivizmu - zašto novinari i aktivisti moraju surađivati?
- Konkretna pozivnica: Kako se prijaviti za volontiranje u GI ili pisanje za medije?
- Statistika: Samo 8,2% mladih u Crnoj Gori volontira (vs. 29,5% EU prosjek) - zašto?

Predložena diskusija

"Koji ekološki problem u vašem gradu ili regionu bi željeli promijeniti? Postoji li neka organizacija koja se time bavi?" Milan može pokazati kako je GI Sinjajevina počela upravo od jednog lokalnog problema.

Segment C: Rebeka Čilović - Ženska prava i aktivizam na sjeveru (10 min)

Rebeka Čilović govori iz perspektive organizacije koja djeluje upravo u onom dijelu Crne Gore gdje je potreba za aktivizmom najintenzivnija - sjever, Berane i okolina.

Ključne tačke:

- Šta je NVO Poligon za žensku izuzetnost - Sofija i zašto je nastala 2021. godine
- Kako izgleda volonterski angažman: kampanje, festivali, direktan rad sa ženama
- Primjer akcije: performans u centru Berana tokom 16 dana aktivizma
- Ženski književni festival 'I literatura ima žensko lice' - kako mladi mogu da pomognu
- Zašto je sjever Crne Gore posebno važan teren za aktivizam?

Predložena diskusija

"Da li poznajete neku ženu u vašoj okolini koja bi trebala podršku ili je prošla kroz tešku situaciju? Gdje bi ona mogla da dobije pomoć?" Rebeka može opisati šta Poligon nudi i kako su volonteri/ke bili ključni za svaki od njihovih projekata.

Segment D: Bojana Jokić - Prava i inkluzivno društvo (10 min)

Bojana Jokić predstavlja LGBT Forum Progres - organizaciju koja je od 2010. godine jedna od ključnih aktera u borbi za LGBTIQ+ prava u Crnoj Gori i šire.

Ključne tačke:

- Kako izgleda rad LGBT Forum Progres - od zagovaranja zakona do pružanja psihosocijalne podrške
- Konkretno prilike za volontiranje: kampanje, edukacija, organizacija događaja, online komunikacija
- Empatija kao vještina - kako razumjeti iskustvo nekoga ko je drugačiji od tebe?
- Pozivnica: Mladi bez obzira na identitet mogu volontirati u organizaciji za jednakost

Napomena za predavača/icu

Ovaj segment može biti nov ili izazovan za neke učenike/ce. Pristupiti sa toplinom i bez pritiska.

Fokus: inkluzivnost, solidarnost i jednakost kao vrijednosti koje se tiču svih - i prilike za konkretno djelovanje.

Segment E: Radionica - Pronađi svoju organizaciju! (5 min)

AKTIVNOST: PRONAĐI SVOJU ORGANIZACIJU! □ 5 minuta

Svaki/a učenik/ca dobija notes i 4 pitanja na koja odgovaraju za sebe:

- Koja tema me najviše zanima? (ekologija / ženska prava / LGBTIQ+ / mediji / nešto drugo)
- Koliko sati sedmično bih mogao/la da posvetim volontiranju?
- Koje vještine bih htio/la da razvijam? (komunikacija, pisanje, organizacija, društvene mreže...)
- Da li znam za neku organizaciju u mom gradu?
- **Zapisuju pitanja koja imaju o volonterizmu i ljudskim pravima**

Na kraju, predavači/ice kratko odgovaraju na pitanja i ostavljaju kontakte za prijavu.

5. ZAKLJUČAK I EVALUACIJA (5 min)

Zaključne poruke

- Civilni sektor u Crnoj Gori je živ i treba vas - bez mladih volontera/ki nema promjene
- Svaka organizacija koja je bila ovdje danas ima konkretne prilike za vaš angažman
- Volontiranje razvija vještine, gradi mrežu i povećava zapošljivost
- Ne morate čekati da budete 'dovoljno stari' - možete početi odmah
- Povežite se sa organizacijama koje rade na temama koje vam su važne

6. PREPORUČENI RESURSI ZA UČENIKE/CE

Organizacije predavača/ica	Ostale organizacije i resursi
NVO LGBT Forum Progres - www.lgbtprogres.me NVO Poligon za žensku izuzetnost - Sofija (Berane) GI Sačuvajmo Sinjajevinu	NVO Socijalni Centar - www.lgbtiq.me Mreža za omladinski aktivizam - www.moacg.me Platforma VolontirajCG

7. NAPOMENE ZA ORGANIZATORE

Priprema prostora

- Pripremiti notese za radionicu 'Pronađi svoju organizaciju!' - po jedan za svakog/u učenika/cu
- Predavači/ice trebaju imati dostupne kontakte svojih organizacija
- Provjera tehničke opreme (projektor/laptop) ako se koristi prezentacija ili video materijal

Nakon predavanja

- Zainteresovane učenike/ce uputiti direktno na kontakt predavača/ice
- Podijeliti kontakte organizacija sa nastavnicima/cama
- Napraviti post za društvene mreže sa fotografijama i pozivom na volontiranje
- Prikupljena pitanja iz interaktivne aktivnosti unijeti u bazu podataka
- Obraditi dobijena pitanja u publikaciju sa odgovorima

2026.
